

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 16/06-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. mája 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Ľudmily Gajdošikovej a Jána Lubyho o sťažnosti M. H., bytom S., zastúpenej advokátom JUDr. M. M., so sídlom B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2-11 C 135/93 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. H. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2-11 C 135/93 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e**, aby opravil zrejmu nesprávnosť uznesenia sp. zn. V-2-11 C 135/93 zo 14. decembra 1993 bez zbytočných priet'ahov.

3. M. H. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 80 000 Sk (slovom osemdesiattisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. M. H. p r i z n á v a úhradu trov konania 5 545 Sk (slovom päťtisícpäťstoštyridsaťpäť slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť na účet advokáta JUDr. M. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 16/06-12 z 9. februára 2006 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. H., bytom S., (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. M., B., v ktorej namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. V-2-11 C 135/93.

Zo sťažnosti a jej prílohy vyplýva, že Okresný súd Bratislava – vidiek uznesením sp. zn. 11 C 135/93 zo 14. decembra 1993, ktoré nadobudlo právoplatnosť 23. decembra 1993, schválil zmier medzi účastníkmi označeného konania týkajúci sa vyrovnania dedičských podielov na základe dedičského rozhodnutia sp. zn. D I 909/49 bývalého Okresného súdu v Malackách. V uvedenom uznesení o schválení zmiere však Okresný súd Bratislava – vidiek opomenul uviesť údaj o katastrálnom území, v ktorom sa predmetná nehnuteľnosť nachádza, čo je prekážkou vykonania katastrálneho zápisu. Po tomto zistení sťažovateľka podaním z 23. apríla 1999 požiadala okresný súd (ktorý prevzal súdnu agendu bývalého Okresného súdu Bratislava – vidiek) o doplnenie – opravu

predmetného uznesenia. Opakovane sa domáhala opravy 10. mája 2000, 31. októbra 2000 a 10. apríla 2002. Z dôvodu pretrvávajúcej nečinnosti okresného súdu podala sťažovateľka 14. októbra 2004 sťažnosť na priet'ahy v konaní, na ktorú však okresný súd do času zaslania sťažnosti ústavnému súdu nereagoval.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky M. H. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod spis. zn. V-2-11 C 135/93 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby v konaní vedenom pod spis. zn. V-2-11 C 135/93 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Sťažovateľke M. H. priznáva finančné zadosťučinenie 300.000,- Sk (slovom tristotísíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažovateľke M. H. priznáva úhradu trov konania, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. M. M. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd sťažovateľku a okresný súd, aby oznámili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a okresný súd aj na vyjadrenie k sťažnosti a zaslanie súdneho spisu sp. zn. V-2-11 C 135/93. Sťažovateľka ani okresný súd na ústnom pojednávaní netrvali, a preto ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania upustil. Okresný súd nevyužil právo vyjadriť sa k podanej sťažnosti.

Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil v zásade rovnaké údaje, aké uviedla sťažovateľka vo svojej sťažnosti, s tým že o opravu uznesenia o schválení zmiernu

zo 14. decembra 1993 doplnením katastrálneho územia do výroku uznesenia požiadala aj právna nástupkyňa odporcu (manželka) návrhom doručeným okresnému súdu 13. februára 1998. Po doručení žiadosti sťažovateľky o vydanie opravného uznesenia 23. apríla 1999 predseda okresného súdu opatrením zo 4. júla 2000 určil sudcu, ktorý vykoná úkony súvisiace s rozhodnutím o oprave pisárskej chyby v predmetnom uznesení. V ten istý deň príslušný sudca listom reagoval na podanie sťažovateľky z 10. mája 2000 a upovedomil ju o opatrení predsedu súdu. Listami z 31. októbra 2000 a 10. apríla 2002 sťažovateľka urgovala vydanie opravného uznesenia. Sudca 20. mája 2002 predvolal účastníkov konania na informatívny výsluch na 3. jún 2002, pri ktorom sťažovateľke oznámil, že uznesenie o schválení zmieru nie je dosiaľ právoplatné, keďže nebolo doručené vtedajšej zástupkyňi odporcu, a súd bude ďalej vo veci postupovať.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Sťažovateľka zároveň namieta porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 28/01, I. ÚS 65/04).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. V-2-11 C 135/93 o vydanie opravného uznesenia k právoplatnému uzneseniu o schválení zmieru zo 14. decembra 1993 došlo k porušeniu

základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri posudzovaní zbytočných prietáhov v súdnom konaní vychádza zo svojej judikatúry, podľa ktorej „účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdneho orgánu o svojom práve. K naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza však zásadne právoplatným a vykonateľným rozhodnutím vrátane výkonu rozhodnutia“ (I. ÚS 44/99). Ústavný súd už vo svojom rozhodnutí konštatoval, že „konanie o oprave podľa § 164 OSP je integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu, z čoho vyplýva, že aj v tomto konaní musí súd postupovať bez zbytočných prietáhov“ (I. ÚS 195/05), a teda k odstráneniu stavu právnej neistoty v konaní o vydanie opravného uznesenia dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou judikatúrou (I. ÚS 54/02, II. ÚS 70/04, IV. ÚS 96/04, II. ÚS 14/06) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

Preskúmaním doterajšieho konania pred okresným súdom ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom konania je vyrovnanie dedičských podielov, ktoré bolo síce právoplatne skončené uznesením okresného súdu o schválení zmiaru zo 14. decembra 1993, avšak z dôvodu písárskej chyby v rozhodnutí a absencii vydania opravného uznesenia, o vydanie ktorého sa sťažovateľka usilovala od

roku 1999, k reálnemu odstráneniu jej právnej neistoty nedošlo. Postup podľa § 164 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) pri oprave chýb v písaní a počítaní, ako aj iných zrejmych nesprávností v rozhodnutí predpokladá pritom jednoduché konanie bez vykonávania dokazovania, čo vylučuje možnosť skutkovej a právnej zložitosti tejto veci.

2. Posúdením namietaného konania podľa kritéria správania sťažovateľky ako účastníčky konania ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala vplyv na doterajšiu namietanú dĺžku konania.

3. Pri hodnotení postupu okresného súdu ústavný súd vychádzal z toho, že konanie Okresného súdu Bratislava – vidiek vedené pod sp. zn. 11 C 135/93 bolo skončené vydaním uznesenia o schválení zmieru 14. decembra 1993, ktoré nadobudlo právoplatnosť 23. decembra 1993. Uvedené uznesenie sa v dôsledku neúplného výroku nestalo vykonateľným, teda právna neistota sťažovateľky nebola odstránená, pretože pre chýbajúci údaj o katastrálnom území nebolo vlastnícke právo sťažovateľky zapísané do katastra nehnuteľností.

Ústavný súd pri posudzovaní namietaného konania z hľadiska existencie zbytočných prietáhov bral do úvahy obdobie od 18. februára 1998, keď bol okresnému súdu doručený návrh právnej nástupkyne odporcu na opravu predmetného uznesenia v rovnakom rozsahu, v akom ho žiadala opraviť neskôr podanou žiadosťou aj sťažovateľka, pričom ústavný súd vychádzal z účelu a právnej úpravy opravy chýb a iných zrejmych nesprávností v rozhodnutiach, pri ktorých súd postupuje podľa § 164 OSP aj bez návrhu. Okresný súd sa o tom, že uznesenie o schválení zmieru zo 14. decembra 1993 neobsahuje údaj o katastrálnom území, a teda nie je spôsobilým podkladom na zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, dozvedel už 18. februára 1998 a bol povinný postupovať v ďalšom konaní bez toho, aby čakal na návrhy ďalších účastníkov konania.

Navyše, ústavný súd pri posudzovaní namietaného konania z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v súlade s obsahom sťažnosti bral do úvahy aj skutočnosť, že

o opravu predmetného uznesenia v rovnakom rozsahu žiadala návrhom doručeným okresnému súdu už 13. februára 1998 aj právna nástupkyňa odporcu.

Okresný súd od okamihu, keď ho vo februári 1998 právna nástupkyňa odporcu upozornila na neúplnosť výroku uznesenia o schválení zmluvy a požiadala o jeho opravu, ako aj po doručení žiadosti sťažovateľky o opravu predmetného uznesenia v apríli 1999 a v máji 2000 pridelil vec príslušnému sudcovi na vykonanie potrebných úkonov súvisiacich s rozhodnutím o oprave až 4. júla 2000. V ďalšom období vykonal okresný súd informatívny výsluch 3. júna 2002 a doteraz o návrhu na opravu uznesenia o schválení zmluvy zo 14. decembra 1993 nerozhodol. V dôsledku tohto postupu okresného súdu nie je v katastri nehnuteľností zapísané vlastnícke právo sťažovateľky, o ktorom súd rozhodol už 14. decembra 1993 s účinkami právoplatnosti od 23. decembra 1993.

S ohľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu bez relevantných dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že v konaní sp. zn. V-2-C 11 135/93 bolo porušené základné právo sťažovateľky zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože v namietanom konaní opravné uznesenie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti vydané, podľa názoru ústavného súdu právna neistota sťažovateľky nebola napriek právoplatnému rozhodnutiu odstránená, a preto ústavný súd prikázal okresnému

súdu, aby odstránil zrejmu nesprávnosť v uznesení o schválení zmluvy zo 14. decembra 1993 v konaní vedenom pod sp. zn. V-2-11 C 135/93 bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie 300 000 Sk ako protihodnotu utrpenej nemajetkovej ujmy spôsobenej zbytočnými prietahmi v namietanom konaní s dôrazom na negatívny dopad právnej neistoty v oblasti majetkových práv sťažovateľky, pretože „v dôsledku chyby a následného nekonania súdu pri jej odstránení bol sťažovateľke znemožnený výkon vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti, čo sťažovateľke zjavne znemožňuje jej ďalšie rozhodovanie na poli jej majetkových práv zasahujúcich do osobného života sťažovateľky“.

Vzhľadom na okolnosti prípadu a celkom zjavne neprimeranú dĺžku konania o návrhu na vydanie opravného uznesenia ústavný súd rozhodol o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia 80 000 Sk. Pri určení výšky finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Ústavný súd rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. M. M. v konaní pred ústavným súdom, podľa predloženého vyčíslenia v sume 5 545 Sk (slovom päťtisícpäťstoštyridsaťpäť slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (za úkon urobený v roku 2005 vo výške 2 501 Sk a 150 Sk za miestne telekomunikačné

výdavky a miestne prepravné a za úkon urobený v roku 2006 vo výške 2 730 Sk a 164 Sk za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné).

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. mája 2006